

ĐỒNG THUẬN ĐÁNH GIÁ VÀ PHÂN LOẠI NOÃN VÀ PHÔI TRONG THỤ TINH TRONG ỐNG NGHIỆM

Chi hội Y học sinh sản Việt Nam (VSRM)

ThS. Đặng Quang Vinh

CGRH, Khoa Y, Đại học Quốc gia TP HCM

T thụ tinh trong ống nghiệm (TTTON) là một quy trình phức tạp, bao gồm các bước như kích thích buồng trứng, chọc hút trứng, tạo phôi-nuôi cấy phôi, chuyển phôi và hỗ trợ hoàng thể. Phôi có thể được chuyển ở các giai đoạn khác nhau như giai đoạn phân chia (phôi ngày 2 hay 3) và giai đoạn phôi nang (ngày 5). Hiện nay, đa số các trung tâm TTTON vẫn đang chuyển phôi vào giai đoạn phân chia và để tăng cơ hội thành công, việc chuyển nhiều hơn 1 phôi là một thực tế hàng ngày. Khi chuyển nhiều phôi, trong một chừng mực nào đó, tỷ lệ có thai có thể tăng nhưng sẽ kéo theo nguy cơ đa thai. Do đó, việc lựa chọn các phôi có khả năng làm tổ cao nhất đang là một thách thức lớn cho các nhà phôi học lâm sàng.

Khả năng làm tổ của phôi thường được đánh giá thông qua hình thái bên ngoài, tùy thuộc vào từng giai đoạn

giai đoạn phát triển. Đây là một tiêu chí thường được áp dụng nhất hiện nay. Việc đánh giá chất lượng phôi đều thực hiện chủ yếu dựa trên tốc độ phát triển và các yếu tố hình thái khi quan sát phôi dưới kính hiển vi quang học có độ phóng đại lớn. Tuy nhiên, tùy theo điều kiện và quan điểm của mỗi trung tâm, nhiều hệ thống đánh giá phôi khác nhau được xây dựng và điều này tạo ra sự đa dạng nhưng cũng gây không ít khó khăn để so sánh hoặc liên hệ giữa các trung tâm với nhau, nếu như không muốn nói là không thể. Nếu cách đánh giá phôi được đồng thuận giữa các trung tâm trong một quốc gia hoặc trên toàn thế giới, giá trị về thông tin của phôi sẽ trở nên hữu ích hơn, để sử dụng hơn trong các thử nghiệm lâm sàng, cũng như trong đánh giá kết quả nghiên cứu khi áp dụng một kỹ thuật mới. Ngoài ra, nó còn hỗ trợ rất nhiều cho việc triển khai những nghiên cứu đa trung tâm trong cùng một quốc gia, cũng như trên toàn thế giới.

Nhận thức được vấn đề này, các nhà khoa học thuộc 2 hiệp hội chuyên ngành lớn là Alpha (Hiệp hội Các nhà phôi học lâm sàng thế giới) và ESHRE (Hiệp hội Sinh sản và Phôi học người Châu Âu) đã cùng ngồi lại với nhau và soạn thảo nên bản đồng thuận về các tiêu chuẩn đánh giá chất lượng noãn, phôi ở các thời điểm khác nhau. Đồng thuận này đã chính thức công bố vào năm 2011 trên hai tạp chí chuyên ngành quan trọng là Human Reproduction và Reproductive BioMedicine Online.

Tại Việt Nam, TTTON là một lãnh vực phát triển mạnh trong những năm qua. Từ một trung tâm đầu tiên được thành lập tại Việt Nam vào năm 1997, đến nay, sau 15 năm phát triển, cả nước đã có 15 trung tâm chính thức hoạt động nhằm phục vụ cho nhu cầu điều trị ngày càng cao của người dân. Hiện nay, số chu kỳ TTTON của Việt Nam thuộc hàng cao nhất trong khu vực Đông Nam Á. Bên cạnh sự phát triển vượt bậc về số lượng,

trong thời gian qua, Việt Nam cũng đã tham gia báo cáo tại các hội nghị chuyên ngành tại khu vực, cũng như đăng tải các nghiên cứu khoa học trên tạp chí quốc tế. Để có một tiếng nói chung với cộng đồng quốc tế, cũng như thuận tiện hơn cho các nhà khoa học giữa các trung tâm với nhau, một đồng thuận đánh giá chất lượng phôi và noãn cần phải có.

Vào tháng 06/2012, dưới sự chỉ đạo của PGS.TS. Nguyễn Việt Tiến, Thứ trưởng Bộ Y tế và GS.BS. Nguyễn Thị Ngọc Phượng, Chủ tịch Hội Nội tiết sinh sản và Vô sinh TPHCM (HOSREM), Phó Chủ tịch Chi hội Y học sinh sản Việt Nam (VSRM), một nhóm các chuyên gia đầu ngành trong lãnh vực TTTON của Việt Nam đã biên soạn một đồng thuận để đánh giá chất lượng noãn và phôi người. Bản đồng thuận này được biên soạn dựa trên nội dung của đồng thuận do Alpha hướng dẫn, có bổ sung và điều chỉnh một số điểm dựa

Bảng 1. Các tiêu chí đánh giá chất lượng phôi giai đoạn phân chia

Phân loại	Số lượng phôi bào	Độ đồng đều về kích thước phôi bào	Tỉ lệ mảnh vỡ bào tương		
Tốt	4 phôi bào (phôi ngày 2)	Đều hoặc tương đối đều (lệch nhau $\leq 20\%$) Đơn nhân	0-10%		
	8 phôi bào (phôi ngày 3)				
Trung bình	<4 phôi bào hoặc >4 phôi bào (ngày 2)	Tương đối đồng đều Đơn nhân	0-10%		
	<8 phôi bào hoặc >8 phôi bào hoặc nén (compacting) (ngày 3)				
	4 phôi bào (ngày 2)			Không đều (lệch nhau $>20\%$) Đơn nhân	0-10%
	8 phôi bào (ngày 3)			Tương đối đều Đơn nhân	15-20%
Xấu	<4 phôi bào (ngày 2)	Tương đối đều Đơn nhân	15-20%		
	<8 tế bào (ngày 3)				
	4 phôi bào (ngày 2)	Tương đối đều Đơn nhân	>20%		
	8 phôi bào (ngày 3)	Đơn nhân			
		Đa nhân			

trên các kết quả nghiên cứu thực tế và kinh nghiệm của các chuyên gia đầu ngành của Việt Nam. Bản đồng thuận đã được PGS. Nguyễn Viết Tiến phê duyệt và chính thức ban hành vào ngày 03/10/2012.

Bản đồng thuận gồm bốn phần:

1. Đánh giá và phân loại noãn
2. Đánh giá và phân loại hợp tử-phôi giai đoạn phân chia
3. Đánh giá và phân loại phôi ngày 5
4. Tóm tắt.

Một điểm quan trọng trong bản đồng thuận là thời điểm tiến hành kiểm tra, đánh giá phôi. Việc kiểm tra phải được thực hiện nghiêm ngặt theo đúng từng thời điểm phát triển của phôi. Những phôi phát triển nhanh hay chậm hơn so với tốc độ bình thường tại thời điểm kiểm tra thường có khả năng làm tổ thấp. Bên cạnh đó, việc kiểm tra giai đoạn phân chia đầu tiên (first cleavage stage) có thể cung cấp thêm thông tin trong việc lựa chọn phôi chuyển sau này. Phôi ở giai đoạn phân chia, bên cạnh các tiêu chí như số tế bào, kích thước tế bào, phân mảnh bào tương (fragmentation), còn được đánh giá thông qua số lượng nhân có trong tế bào (Bảng 1).

Ngoài bản đồng thuận này, kể từ khi thành lập (VSRM được thành lập vào tháng 12/2011), VSRM cũng đã ban hành hai hướng dẫn lâm sàng khác. Việc xây dựng và ban hành những đồng thuận và hướng dẫn lâm sàng này có ý nghĩa quan trọng trong việc giúp cho các bác sĩ lâm sàng, các nhà khoa học trong lĩnh vực có một tiếng nói chung trong việc tiếp cận bệnh nhân điều trị TTTON, cũng như khi triển khai các nghiên cứu, báo cáo khoa học.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Alpha Scientists in Reproductive Medicine and ESHRE Special Interest Group Embryology. Istanbul consensus workshop on embryo assessment: proceedings of an expert meeting. *Reprod BioMed Online* 2011; 22:632-46.
2. Đồng thuận đánh giá và phân loại noãn và phôi trong hỗ trợ sinh sản. Chi hội Y học sinh sản Việt Nam, tháng 10/2012.

Ban Biên tập

GS. Nguyễn Thị Ngọc Phượng (Chủ biên)

PGS. TS. Nguyễn Ngọc Thoa

ThS. Hồ Mạnh Tường

Ban Thư ký

BS. Huỳnh Thị Tuyết

Trần Hữu Yến Ngọc

Nguyễn Minh Bảo Khanh

Âu Thụy Kiều Chinh

Văn phòng HOSREM

• HAN building (lầu 2),
số 301 Trần Hưng Đạo, phường Cô Giang, quận 1, TPHCM
ĐT: (08) 3507 9308 - 0933 456 650

• 84T/8 Trần Đình Xu, phường Cô Giang, quận 1, TPHCM
ĐT: (08) 3920 9559 | Fax: (08) 3920 8788

hosrem@hosrem.vn

www.hosrem.org.vn

“Y học sinh sản” là nội san chuyên ngành, lưu hành nội bộ, của Hội Nội tiết sinh sản và Vô sinh TPHCM (HOSREM) được nhiều bác sĩ sản phụ khoa đón đọc.

Các thông tin của “Y học sinh sản” mang tính cập nhật, tham khảo cho hội viên và các đối tượng quan tâm. Trong những trường hợp lâm sàng cụ thể, cần tham khảo thêm ý văn có liên quan.

“Y học sinh sản” xin cảm ơn và chân thành tiếp nhận các bài viết, phản hồi và những góp ý của hội viên cho nội san.

Nội dung tài liệu này thuộc quyền sở hữu của HOSREM.

Mọi sao chép, trích dẫn phải được sự đồng ý của HOSREM hoặc của các tác giả.

© HOSREM 2012